

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(aspecte privind sistemul național de apărare)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte privind sistemul național de apărare*), în continuare proiectul de lege a fost elaborat de către Ministerul Apărării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (în speță: Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr.52/2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare și Legea nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova) este elaborat în scopul perfecționării/ajustării cadrului normativ în domeniul apărării naționale.

Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative a fost condiționată de punerea în aplicare și implementarea prevederilor documentelor de politici în domeniul securității și apărării naționale, precum Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023, pct.29.6 din Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.319/2024, precum și de realizarea acțiunii 231 al Planului național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.841/2024.

În acest sens, prevederile Strategiei securității naționale determină principalele obiective și principii ale politicii de securitate, care se vor baza pe coerență și pe transparență în privința obiectivelor naționale de securitate, prin identificarea și evaluarea continuă a amenințărilor și a riscurilor, în cadrul unei abordări proactive și preventive.

Consecvent, prevederile Strategiei naționale de apărare determină politica de apărare a statului și sistemul național de apărare, care reflectă caracterul complex al apărării și definește capacitatea statului de a asigura dezvoltarea continuă și gestionarea eficientă a elementelor sistemului național de apărare (conducerea, forțele, resursele și infrastructura teritorială). În acest context, proiectul de lege vine să realizeze una din direcția prioritară, precum: *ajustarea cadrului legal și proceselor de reformă a sistemului național de apărare*, ce se va realiza prin determinarea proceselor și mecanismelor coerente, eficiente și interoperabile, în măsură să pună la dispoziția instituțiilor responsabile instrumentele necesare gestionării diverselor categorii de provocări sistemice.

Astfel, proiectul de lege a fost elaborat având drept imperativ armonizarea cadrului juridic în domeniu, a modului de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, conducerii Forțelor Armate, forțelor destinate apărării naționale, precum și

detalierea principiilor de activitate, statutului și principalelor atribuții ale Ministerului Apărării și Statului Major al Apărării în domeniul apărării naționale.

Acest fapt va contribui la sporirea capacităților instituționale la provocările de securitate la nivel regional și național, la riscurile și amenințările, inclusiv a celor hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare, consolidând astfel capacitatea de reziliență a statului și a societății și asigurând credibilitatea statului ca furnizor regional și internațional de securitate, cu efecte directe pozitive și pentru mediul de securitate din Republica Moldova.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Mediul de securitate internațional a devenit în ultimii ani imprevizibil și complex, caracterizat prin volatilitate, transformări accelerate și turbulențe, cu vădite încălcări ale principiilor dreptului internațional. În acest context, viziunea strategică în domeniul apărării naționale a Republicii Moldova prevăzută în Strategia națională de apărare, prevede dezvoltarea unui sistem național de apărare robust și modern, cu o resursă umană profesionalizată și capabilități adecvate provocărilor de securitate actuale, capabil să asigure prevenirea, descurajarea și respingerea agresiunii la adresa suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a Republicii Moldova și la adresa democrației constituționale. Sistemul de apărare va fi integrat progresiv în structurile europene, contribuind la asigurarea securității durabile a țării.

Totodată, sistemul național de apărare, cuprinzând și Forțele Armate, sub o conducere unitară, trebuie să fie în măsură să planifice, să pregătească, să conducă și să desfășoare acțiuni de apărare națională pe întreg teritoriul țării. Pentru aceasta, sistemul național de apărare trebuie să fie în măsură să asigure, la necesitate, folosirea în mod integrat a tuturor instrumentelor puterii de stat și mobilizarea tuturor resurselor naționale.

Menționăm, că la momentul actual normele existente în Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională nu acoperă suficient de detaliat riscurile emergente la noile provocări la adresa apărării naționale și a securității militare.

În contextul celor enunțate, intervenția legislativă este imperativă pentru remedierea unor deficiențe și lacune ale reglementărilor actuale, care nu asigură suficiente mecanisme de intervenție în fața riscurilor emergente, precum:

1) reglementarea și realizarea planificării, organizării, pregătirii și întrebuințării Forțelor Armate, forțelor destinate apărării naționale pentru asigurarea apărării naționale;

2) ajustarea responsabilităților și atribuțiilor Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, Guvernului, Ministerului Apărării, Statului Major al Apărării și altor autorități publice cu atribuții în domeniul apărării naționale;

3) reglementarea clară a nivelurilor conducerii sistemului național de apărare (politic, politico-militar, militar), revizuirea structurii, a rolului, a responsabilităților și a mecanismelor de conlucrare între componentele forțelor destinate apărării naționale;

4) clarificarea noțiunii și componenței Forțelor Armate, forțelor destinate apărării naționale, conform standardelor occidentale a conceptului de angajare a forțelor și în

condițiile în care schimbările în permanență a unor structuri de forță nu aduce claritate la statutul acestora;

5) aplicarea principiilor occidentale de comandă și control al Forțelor Armate în scopul asigurării eficientizării și eficacității acestora în îndeplinirea misiunilor de bază pe timp de pace, asediu și război, precum și asigurării controlului democratic al Forțelor Armate;

6) reglementarea eshaustivă a competenței Ministerului Apărării, ca parte componentă a organelor securității și apărării naționale, care asigură apărarea națională și securitatea militară a statului împotriva pericolelor militare externe convenționale și neconvenționale, având rolul de a organiza și de a lua măsuri în vederea realizării direcțiilor principale în asigurarea apărării naționale și securității militare și de a propune autorităților publice competente intervenții justificate ale statului și măsurile necesare ce țin de pregătirea sistemului național de apărare, dezvoltarea infrastructurii teritoriale și resurselor acestuia;

7) reglementarea eshaustivă a situațiilor de autorizare a folosirii Armatei Naționale în corespundere cu destinația constituțională în scopul garantării suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării și democrației constituționale. Acest fapt va delimita exhaustiv competența autorităților publice de autorizare a folosirii Armatei Naționale, conform destinației constituționale, inclusiv competența autorităților publice de autorizare a folosirii resurselor umane și materiale disponibile ale structurilor din subordinea Ministerului Apărării, pentru soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de apărarea statului, în strictă corespundere cu prevederile art.57, 66, 87, 94, 108 din Constituția Republicii Moldova, Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și Legii nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova;

8) reglementarea eshaustivă a statutului și principalelor atribuții ale Statului Major al Apărării, ca organ central de conducere militară al Ministerului Apărării, care asigură pe timp de pace actul de comandă militară al Armatei Naționale și care conduce și coordonează activitatea diferitelor categorii de forțe, organizează și desfășoară instrucția militară a efectivelor, pregătirea pentru luptă și exercițiile militare, organizează și conduce executarea serviciului de luptă permanent în Armata Națională în scopul supravegherii, avertizării timpurii, intervenției cu forțe și mijloace și reacției imediate la riscurile și amenințările în domeniul apărării, etc.;

9) înlăturarea discrepanțelor, lacunelor existente în reglementarea legală a atribuțiilor, responsabilităților autorităților publice în asigurarea apărării naționale;

10) înlăturarea lacunelor în reglementarea atribuțiilor Guvernului Republicii Moldova privind administrarea proprietății publice a statului, prevăzute în mod general în art.5 lit.c) și art.6 lit.k) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, art.6 alin.(1) lit.a) și art.14 alin.(1) lit.a) din Legea nr.121/2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice, Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, în cazul activelor neutilizate ale Forțelor Armate (excedentul neutilizat de arme, dispozitive militare, muniții, tehnică

militară și produse cu dublă utilizare (civilă și militară) care sunt moral și material învechite, Guvernul în calitate de administrator al proprietății publice a statului la moment, nu dispune, de atribuții legale de administrarea a acestor active;

11) eliminarea unor curențe depistate și semnalate în procesul de aplicare a normelor din Regulamentul disciplinei militare, aprobat prin Legea nr.52/2007.

În contextul celor menționate, luând în considerare deficiențele și lacunele identificate în legislația existentă, este esențial ca Republica Moldova să adopte un cadru legislativ unitar, coerent și interoperabil.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative vine să ajusteze și completeze cadrul normativ în domeniul apărării naționale, prin introducerea unor prevederi noi, după cum urmează:

1. Modificările operate la Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională vin să detalieze unele noțiuni existente din legea actuală și introducerea unor noi, precum:

- introducerea noțiunii de „act de comandament cu caracter militar”, vine să clarifice termenul prevăzut în art.190 lit. c) al Codului administrativ al Republicii Moldova (Legea nr.116/2018);

- introducerea noțiunii „securitatea militară” va determina responsabilitatea clară a Ministerului Apărării în asigurarea securității naționale împotriva amenințărilor și riscurilor cu caracter militar, prin realizarea măsurilor și acțiunilor ce asigură posibilitatea de a preîntâmpina și a riposta o eventuală agresiune armată; de a preveni, localiza și lichida conflictele militare de orice gen;

- introducerea noțiunii „suficiența defensivă” are drept scop stabilirea unei orientări clare pentru cazuri când aplicarea acesteia este necesară pentru a asigura descurajarea și respingerea unei agresiuni armate;

- introducerea noțiunilor „infrastructura militară” și „infrastructura sistemului național de apărare”, vor clarifica ce capacități vor fi implicate în scopul apărării naționale.

Articolele 8-10 se propun a fi expuse într-o redacție nouă, cu ajustarea cadrului normativ în domeniul apărării la standardele țărilor europene în vederea îmbunătățirii transparenței mecanismelor de control democratic asupra Forțelor Armate, a forțelor destinate apărării naționale, în scopul asigurării eficienței și eficacității acestora, și întregului sistem național de apărare în îndeplinirea misiunilor de bază pe timp de pace, asediu și război. Aceasta va fi realizată prin detalierea și divizarea expresă și clară pe nivele de comandă a conducerii sistemului național de apărare (politic, politico-militar (strategic), militar (strategic, operațional și tactic)), ce va spori și transparența în exercitarea funcțiilor de conducere pe nivele și va fi reglementat lanțul de comandă și control la nivel național al acțiunilor de apărare a Forțelor Armate pe timp de pace, precum și în cazul instituirii stării de urgență, de asediu și de război.

La articolul 9, este propusă componența Forțelor Armate compuse din Armata Națională și Inspectoratul General de Carabinieri. Aceste componente structurale urmează a fi asigurate cu personal suficient și calificat, dotate cu armament și echipament modern și interoperabil necesar realizării misiunii de asigurare a apărării

naționale și securității militare. În acest sens, se va implementa principiul de comandă și control centralizat și de execuție descentralizată; se vor dezvolta capacități de luptă și de sprijin de luptă agile, receptive și letale, care vor asigura funcționalitatea Forțelor Armate. O atenție specială, în acest sens, va fi acordată capacității de apărare antiaeriană, comandă și control, artilerie, mobilitate și manevră, geniu, avertizare timpurie, informații și cercetare militară, forțe speciale, protecție a forțelor, comunicații și securitate cibernetică; etc.

Cu referire la "Forțele destinate apărării naționale", se propune o nouă reformulare a acestora, după cum urmează "forțele destinate apărării naționale sunt compuse din Forțele Armate, subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Centrului Național Anticorupție, constituite pe baza/similar disciplinei de tip militar cu un comandament/o conducere unic(ă), structură internă ierarhizată, cu un contingent de persoane instruit, dotat cu arme, mijloace tehnice speciale (după caz), în care nu se prevede îndeplinirea serviciului militar, formațiunile de apărare teritorială și alte formațiuni armate, formate în condițiile actelor normative." Stabilirea noului concept a "forțelor destinate apărării naționale" este condiționată de faptul că:

1. Forma actuală a art. 9 alin. (1) din Legea nr. 345/2003 prezintă o serie de lacune conceptuale și legislative, ce impun o revizuire urgentă. Actuala redactare limitează semnificația termenului „forțe destinate apărării naționale” exclusiv la Forțele Armate, fapt care generează o suprapunere terminologică inutilă și o viziune restrictivă asupra arhitecturii naționale de apărare.

Totodată, textul nu oferă o definiție clară a noțiunii de „forțe ale sistemului național de apărare” și nu explicitează relația juridică dintre acestea și „forțele destinate apărării naționale”. Această omisiune conceptuală conduce la o abordare artificial și incompletă, care nu reflectă realitățile instituționale actuale, nici dinamica amenințărilor militare moderne.

Mai mult, lipsa de actualizare a textului legislativ nu ia în considerare lecțiile oferite de conflictul militar de mare amploare din Ucraina, un conflict cu dimensiuni comparabile celor din cel de-al Doilea Război Mondial. Transformările instituționale majore survenite după anul 2003 – cum ar fi demilitarizarea Serviciului de Informații și Securitate, reorganizarea Trupelor de Grăniceri sau excluderea protecției civile din subordinea Ministerului Apărării – impun o reconceptualizare legislativă.

Astfel, se impune extinderea și redefinirea comprehensivă a conceptului de „forțe destinate apărării naționale”, pentru a reflecta noile realități operaționale, strategice și juridice.

2. Ministerul Apărării propune o reformulare care să aducă Legea nr. 345/2003 în armonie cu proiectul Legii privind securitatea națională (inițiativa legislativă nr. 193 din 29 mai 2025). Acesta prevede, la art. 9 alin. (2), următoarea formulare:

„Forțele destinate apărării naționale sunt constituite din Forțele Armate, grupurile și unitățile armate ale instituțiilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Centrului Național Anticorupție, din formațiunile de apărare teritorială și din alte formațiuni armate, constituite în conformitate cu actele normative.”

Această formulare exprimă o viziune integratoare, realistă și adaptată la complexitatea apărării naționale, recunoscând contribuția efectivă a instituțiilor cu competențe în domeniul ordinii publice, securității și informațiilor.

Aceste autorități dispun de personal pregătit și organizat potrivit standardelor militare, contribuind direct la protejarea suveranității și a integrității teritoriale. Participarea lor este consacrată fie prin atribuții prevăzute de legi organice, fie prin recunoaștere expresă în documentele strategice privind utilizarea forțelor.

În aceste condiții, includerea acestor structuri în arhitectura națională de apărare este nu doar justificată, ci și necesară pentru consolidarea capacității de reacție și a coeziunii instituționale. Integrarea lor formală în cadrul legal al forțelor destinate apărării naționale reprezintă un pas firesc spre modernizarea sistemului de securitate al statului.

3. Actuala redactare a art. 30 alin. (4) din Legea nr.345/2003 face referire la „structuri de stat cu subdiviziuni militarizate sau speciale”, dar evită o clarificare legislativă a identității acestora.

Această lipsă de precizie creează riscul unor interpretări arbitrare și afectează aplicabilitatea coerentă a normei. Prin revizuirea art. 9 alin. (3), cadrul juridic devine mai clar și mai funcțional, facilitând o abordare integrată a forțelor implicate în domeniul apărării.

4. Strategia Securității Naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023, consacră, la punctul 10, subpunctul 3, următorul principiu fundamental: „Sincronizare. Atingerea obiectivelor naționale de securitate impune mobilizarea și conlucrarea strânsă a organelor de menținere a ordinii publice, a celor de asigurare a securității și a celor ale apărării naționale. Modelul 3C – comunicare, coordonare și colaborare – trebuie să devină regula și standardul național de securitate.” Această direcție strategică impune armonizarea legislației organice relevante, pentru a asigura convergența funcțională în atingerea obiectivelor naționale de securitate. Revizuirea art. 9 alin. (3) contribuie decisiv la corelarea acestor instrumente legislative, oferind claritate terminologică și coerență instituțională.

5. Experiența statelor europene, dar și a Ucrainei, demonstrează că forțele destinate apărării naționale depășesc, de regulă, sfera armatei propriu-zise. Acestea includ structuri complementare cu statut special, responsabile de securitate internă, protecție civilă sau informații. Spre ex. România, prin proiectul actualizat al Legii apărării naționale, instituie expres principiul comenzii unificate și definește forțele de apărare ca fiind compuse din forțele armate și cele de protecție. Acestea sunt puse sub comanda Statului Major al Apărării în situații excepționale, păstrându-și organizarea, dar acționând unitar. Ucraina aplică modelul apărării totale, coordonată de Comandamentul Suprem al Apărării, sub autoritatea Președintelui. Garda Națională, SBU, serviciile de urgență și poliția sunt componente esențiale ale sistemului național de apărare.

Totodată, statele baltice promovează modele similare, integrând în arhitectura de apărare structuri militare, de informații, civile și teritoriale. Acestea sunt coordonate unitar în situații de criză, asigurând coeziunea și eficiența operațională.

Prin urmare, redefinirea forțelor destinate apărării naționale este nu doar o necesitate legislativă, ci și o condiție esențială pentru adaptarea Republicii Moldova la cerințele unui mediu strategic complex și volatil.

Complementar, art.9 alin.(5) – (9) stabilesc că în cazul unei agresiuni armate a cărei amploare depășește capacitatea combativă a Forțelor Armate, până la instituirea regimului de asediu sau de război, vor fi implicate forțele destinate apărării naționale sub conducerea Comandantului Suprem al Forțelor Armate, prin intermediul Statului Major al Apărării, *dar cu menținerea misiunilor specifice fiecărei autorități în condițiile legilor speciale*, acționând în condițiile unui regim de conducere operațională unificată și în baza actelor de comandament cu caracter militar emise în limitele competențelor legale.

La articolul 13, se propune reglementarea activităților de pregătire specifice a forțelor destinate apărării naționale, în baza planurilor comune de pregătire, elaborate și aprobate la nivel departamental. Totodată, în proiect se propune reglementarea legală a restricției de a nu permite înstrăinarea activelor incluse în dotarea și în tabelul de echipament al unităților militare, altor formațiuni ale Forțelor Armate.

La art.art.6 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 27, 361, 365, 369, 38 și 39 modificările sunt efectuate în contextul substituirii noțiunilor și ajustării la cadrul normativ existent.

Modificările operate la art.21 alin.(1) vin să completeze situațiile în care pot fi rechiziționate bunuri ce aparțin instituțiilor publice, agenților economici și persoanelor fizice.

Operarea modificărilor la art.24 alin.(2), art.25 alin.(2) lit.c), lit.h) și lit.i) vor aduce în concordanță prevederile în ceea ce privește aprobarea de către Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate a Regulamentului și structurii Statului Major al Apărării, structurii generale și efectivului-limită ale Forțelor Armate pe timp de asediu și război, participării unităților (subunităților) ale Forțelor Armate și contingentelor forțelor sistemului național de apărare cu armament, muniții, tehnici din dotare și echipament la misiuni și operații internaționale și respectiv, numirii/și destituirii din funcție a șefului Statului Major al Apărării și Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri.

Totodată, proiectul prevede substituirea denumirii organului de conducere militară ”Statul Major General” al Forțelor Armate cu ”Statul Major al Apărării”, ce va activa pe timp de pace și va asigura Comandamentul Suprem al Forțelor Armate în pregătirea și controlul Forțelor Armate și forțelor destinate apărării pentru executarea misiunilor de apărare națională.

Un aspect important se referă la racordarea și asigurarea compatibilității cu standardele și practicile internaționale general acceptate a unor componente ale Forțelor Armate. Astfel, se propune trecerea la terminologia și noțiunile unanim recunoscute și acceptate în rândurile armatelor europene, și anume: noțiuni cum ar fi „Marele Stat Major” și „Statul Major General” se vor substitui cu „Statul Major al Apărării”, iar noțiunea de „Șef Marele Stat Major” cu „Șeful Statului Major al Apărării”.

Modificările operate la art.27 alin.(2), împuternicește Guvernul de a coordona activitățile de realizare a măsurilor de asigurare a capacității de apărare și securitate militară a țării. Respectiv, Guvernul va efectua transmiterea dreptului de proprietate sau

a celui de folosință asupra excedentului neutilizat de arme, dispozitivelor militare, munițiilor, tehnicii militare și produselor cu dublă utilizare (civilă și militară) prin vânzare-cumpărare, donație, schimb sau închiriere.

Consecvent, în rezultatul operării modificărilor la art.10 alin.(2) se propune completarea art.27 cu litera j¹), prin care Guvernul propune Președintelui Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, numirea în funcția și eliberarea sau destituirea din funcție a Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri. În acest sens, va fi determinată procedura de numire în funcție și eliberare sau destituire din funcție a Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne ca persoană care intră în componența Comandamentului Suprem al Forțelor Armate și care conduce cu subdiviziunile structurale ale Inspectoratului General de Carabinieri, componente ale Forțelor Armate.

Art.28 a fost revizuit și expus într-o redacție nouă, prin prisma reglementării statutului Ministerului Apărării, ca organ de specialitate al administrației publice centrale care organizează, conduce, coordonează și desfășoară, potrivit legii, activitățile în domeniul apărării naționale și securității militare, condus de către o persoană civilă. La fel, se propune reglementarea structurii acestuia, format din aparatul central, organul central de conducere militară, autorități administrative, instituții din subordine și forțe subordonate organului central de conducere militară.

Suplimentar, managementul, modul de organizare și structura aparatului central al Ministerului Apărării, autorităților administrative și instituțiilor din subordinea Ministerului Apărării se va efectua în temeiul Legii nr.136/2017 cu privire la Guvern și Legii nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, care prevede unul din principiile fundamentale de organizare și funcționare a administrației publice centrale de specialitate - delimitarea funcțiilor de elaborare și de promovare a politicilor (Ministerul Apărării) de funcțiile de implementare a acestora (Statul Major al Apărării).

Consecvent, reieșind din faptul că Ministerul Apărării este parte componentă a organelor securității și apărării naționale, se propune stabilirea unor noi atribuții în domeniul apărării naționale și securității militare, dictată de lipsa reglementărilor în acest sens și, din faptul că la formarea și la realizarea politicii de asigurare a securității naționale, Ministerul Apărării este unica instituție care dispune de capacități pentru a asigura securitatea militară a statului.

În acest sens, Ministerul Apărării va asigura, pe timp de asediu și război integrarea și unitatea de efort a forțelor destinate apărării naționale, precum și realizarea mecanismului de cooperare interinstituțională în domeniul apărării și securității militare și va acorda sprijinul necesar autorităților administrației publice centrale și locale în gestionarea situațiilor de criză și activităților de prevenire și combatere a terorismului, în condițiile actelor normative.

Complementar, se atribuie Ministerului Apărării atribuția de înființare, desființare, dislocare, redislocare, reorganizare și restructurare a unităților și instituțiile militare ale Armatei Naționale, atribuție exclusă prin abrogarea Hotărârii Guvernului nr.939/2007 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia. Astfel, aceasta prevedere vine în scopul asigurării dezvoltării capacităților și capabilităților militare

necesare apărării țării în situații de criză și necesităților Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite.

În art. 29, se propune reglementarea atribuțiilor Comandantului Suprem al Forțelor Armate pe timp de pace, de asediu și război, de a emite decrete, ordine și directive obligatorii pentru implicarea tuturor forțelor, resurselor și infrastructurii sistemului național de apărare.

La fel, se propune reglementarea componenței Comandamentului Suprem al Forțelor Armate, în care intră Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, ministrul apărării, șeful Statului Major al Apărării, Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri și, dreptului Președintelui Republicii Moldova de a numi și alte persoane în componența Comandamentului Suprem.

Modificarea înaintată la art.30 și art.31 prevede substituirea denumirii organului de conducere militară "Statul Major General al Forțelor Armate"/"Marele Stat Major al Armatei Naționale" cu "Statul Major al Apărării", ce va asigura Comandamentul Suprem al Forțelor Armate și va activa:

- pe timp de pace, în pregătirea și controlul Armatei Naționale pentru executarea misiunilor de apărare națională;

- pe perioada instituirii stării de asediu și de război și în caz de agresiune armată în conducerea, planificarea, organizarea, comanda și controlul Forțelor Armate și forțelor destinate apărării naționale;

- la declararea stării de asediu sau de război, forțele destinate apărării naționale vor participa la operații militare și acțiuni de apărare națională în baza Planului de întrebuințare a Forțelor Armate.

La art.32 alin.(1) se stabilește că Armata Națională este componenta de bază a Forțelor Armate și a forțelor destinate apărării naționale, care asigură, pe timp de pace și de război, integrarea într-o concepție unitară a activităților tuturor forțelor care participă la acțiunile de apărare a țării. În acest sens, Armata Națională trebuie să dispună de o structură de forțe pe timp de pace cât mai apropiată de organizarea acesteia pe timp de război. Structura de forțe trebuie să cuprindă elemente viabile și avansate tehnologic de comandă și control, de planificare și conducere a operațiilor, de instruire instituțională, precum și elemente de generare a forțelor.

Expunerea în redacție nouă a art.33 va delimita și reglementa clar autorizarea folosirii Armatei Naționale în corespundere cu destinația constituțională în scopul garantării suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării și democrației constituționale. Propunerea vizată este condiționată de necesitatea aducerii prevederilor legale cu dispozițiile Constituției Republicii Moldova. Noțiunea "situații extreme", utilizată la moment, nu este prevăzută în atribuțiile constituționale în domeniul apărării ale Președintelui Republicii Moldova (art. 87). Conform dispozițiilor art.87 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.

În acest sens, propunerea înaintată va delimita exhaustiv competența autorităților publice de autorizare a folosirii Armatei Naționale, conform destinației constituționale, inclusiv competența autorităților publice de autorizare a folosirii resurselor umane și materiale disponibile ale structurilor din subordinea Ministerului Apărării, pentru soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de apărarea statului, în strictă corespundere cu prevederile art.57, 66, 87, 94, 108 din Constituția Republicii Moldova, Legii cu privire la apărarea națională, Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art.35 al Legii nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova.

Consecvent, folosirea resurselor disponibile ale Armatei Naționale în soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de apărarea statului se va autoriza, în temeiul:

a) dispoziției Guvernului – în cazurile prevăzute de Legea nr.271/1994 cu privire la protecția civilă, cu aducerea neîntârziată, la cunoștință Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova;

b) dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale – în cazurile prevăzute de Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, cu aducerea, neîntârziată, la cunoștință Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova;

c) decretului Președintelui Republicii Moldova – în cazurile asigurării asistenței în cadrul operației antiteroriste sau participării la desfășurarea intervenției contrateroriste, în cazurile prevăzute de Legea nr.120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului;

d) în exclusivitate prin decretul Președintelui Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, cu aducerea, neîntârziată, la cunoștință Parlamentului, pentru luarea măsurilor de asigurare a securității naționale.

Modificarea art.34 rezidă din reglementarea exhaustivă a statutului, rolului, criteriilor de numire în funcție și principalelor atribuții ale șefului Statului Major al Apărării, care pe timp de pace asigură actul de comandă militară al Armatei Naționale, iar în perioada instituirii stării de asediu și război al forțelor destinate apărării naționale.

Aceste modificări vor stabili exhaustiv competențele șefului Statului Major al Apărării, care la momentul actual nu se regăsesc nici într-un act normativ de nivel național, referindu-se în principal la executarea sarcinilor strategice, precum: politica de apărare și strategia militară, conducerea militară a diferitelor categorii de forțe, conducerea operațiilor, mobilitatea, protecția forțelor, sustenabilitatea trupelor, generarea de forțe, implementarea programelor de modernizare a armatei, de achiziție de armament și tehnică militară modernă, organizarea și conducerea executării serviciului de luptă permanent în Armata Națională, etc. În acest sens, se propune suplimentar și aprobarea Regulamentului Statului Major al Apărării de către Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate.

Menționăm, că modificările înaintate vor armoniza perceperea exercitării funcției de comandant al Armatei Naționale, fără a submina în acest sens autoritatea ministrului apărării.

Totodată, reieșind din necesitatea aplicării prevederilor art.190 lit.c), art.225 alin.(3) al Codului administrativ (în partea ce ține de actele administrative și de

comandament cu caracter militar, se impune necesitatea reglementării acestora pentru asigurarea conducerii Armatei Naționale (forțelor destinate apărării naționale, după caz).

La fel, pentru executarea misiunii și atribuțiilor sale, șeful Statului Major al Apărării conduce Statul Major al Apărării și exercită comanda și controlul deplin al structurii de forțe a Armatei Naționale, prin intermediul comandamentelor și centrelor operaționale din subordine. Subsidiar, alin.(5) prevede substituirea șefului Statului Major al Apărării, în cazul lipsei acestuia, de locțiitorii acestuia.

Modificarea la art.36¹ rezidă din completarea domeniilor de planificare a apărării naționale gestionate de Ministerul Apărării printr-un mecanism integrat de planificare a apărării, conform prevederilor Directivei de planificare a apărării.

Modificările operate la art.36⁶ vine să ajusteze cadrul normativ în domeniul apărării la principiile planificării strategice la nivel european, în baza lecțiilor însușite, complexitatea elaborării documentelor de politici, inclusiv prin implicarea tuturor autorităților cu responsabilități în domeniul apărării naționale și securității militare. Astfel, principalele amendamentele vor viza extinderea termenului de elaborare a strategiilor, a orizontului de realizare a acestora (de la termen mediu la cel lung de 6-10 ani), care definesc și planifică politicile Guvernului, precum și vor asigura eficacitatea maximă a sistemului de apărare prin integrarea coerentă a planificării strategice cu managementul resurselor într-o abordare multianuală.

Articolul 37 alin.(2) a fost modificat prin prisma substituirii Statului Major General al Forțelor Armate cu Statul Major al Apărării, condus de șeful Statului Major al Apărării, care va exercita planificarea, organizarea, comanda și controlul Forțelor Armate la pregătirea și executarea misiunilor de apărare a țării.

Subsidiar, sunt clarificate direcțiile principale prin care, în cazurile declarării stării de asediu sau de război, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Protecție și Pază vor trece în subordinea operativă a Statului Major al Apărării, vor asigura măsurile de menținere a regimului stării de asediu sau de război și vor participa la asigurarea acțiunilor de apărare a țării.

Modificarea propusă la art.42 prevede includerea răspunderii disciplinare în cazul nerespectării prevederilor legii enunțate, în temeiul Legii nr.52/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare.

2. Modificarea Legii nr.52/2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare este necesară pentru asigurarea reglementării legale a încălcărilor (abaterilor) disciplinare comise de militari, a legalității incriminării faptelor (abaterilor disciplinare), precum și reglementării atribuției conducătorului structurii militare de aprobare a modului de ținere a evidenței incidentelor, contravențiilor, infracțiunilor și încălcărilor (abaterilor) disciplinare grave.

3. Modificarea Legii nr.147/2017 privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata

Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova, rezidă în scopul reglementării atribuției Guvernului de a transmite dreptul de proprietate sau a celui de folosință asupra excedentului neutilizat de arme, dispozitivelor militare, munițiilor, tehnicii militare și produselor cu dublă utilizare (civilă și militară) prin vânzare-cumpărare, donație, schimb sau închiriere.

Astfel, pentru înlăturarea lacunelor în reglementarea atribuțiilor Guvernului privind administrarea proprietății publice a statului prevăzute în art.5 lit.c) și art.6 lit.k) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, art.6 alin.(1) lit.a) și art.14 alin.(1) lit.a) din Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, în cazul activelor neutilizate ale Forțelor Armate (excedentul neutilizat de arme, dispozitive militare, muniții, tehnică militară și produse cu dublă utilizare (civilă și militară) care sunt moral și material învechite și nu pot fi utilizate conform destinației/reparate și nu pot fi nici comercializate, conform Regulamentului privind modul de comercializare a tehnicii militare, armamentului și altor mijloace tehnice militare de care dispun Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.283/1999. În acest sens, Guvernul în calitate de administrator al proprietății publice a statului nu dispune, la moment, de atribuții legale de administrare a acestor active, cum ar fi, vânzare-cumpărare, donație, schimb, etc. sau închiriere a activelor neutilizate.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea „a nu face nimic” sau lipsa de intervenție va contribui la perpetuarea dificultăților în prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, la provocările de securitate la nivel regional și național, la riscurile și amenințările, inclusiv a celor hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare, consolidând astfel capacitatea de reziliență a statului și a societății și asigurând credibilitatea statului ca furnizor regional și internațional de securitate, cu efecte directe pozitive și pentru mediul de securitate din Republica Moldova.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Modificările propuse vor avea impact pozitiv pe termen lung asupra sectorului apărării naționale, parte componentă a sectorului public, prin prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul nu are impact asupra bugetului public național, nu presupune cheltuieli bugetare suplimentare și se va realiza în limitele alocațiilor bugetare stabilite Ministerului Apărării.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Întru respectarea prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (www.army.md), secțiunea – Transparența decizională și pe platforma particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-apararii-incepand-cu-data-de-10-martie-2025-initiaza-elaborarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-privind-sistemul-national-de-aparare/14197. Respectiv, anunțul privind consultarea publică a proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (www.army.md), secțiunea – Transparența decizională și pe platforma particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-organizarea-procesului-de-consultare-publica-a-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-privind-sistemul-national-de-aparare/14197. Proiectul legii a fost avizat de către Cancelaria de Stat, Președinția Republicii Moldova, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Mediului, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție și procuratura generală. Propunerile și recomandările expuse în avizele recepționate au fost reflectate în sinteza la proiect.
7. Concluziile expertizelor
Conform art.35 și art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei juridice și anticorupție, rezultatele fiind reflectate în sinteza la proiect.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative se încorporează în sistemul actelor normative în vigoare, este corelat cu prevederile cadrului legal în vigoare, cu care se află în conexiune, iar modificările propuse nu afectează concepția generală sau caracterul unitar al actelor. Implementarea prevederilor proiectului de lege va necesita ajustarea cadrului normativ aferent: Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de

război; Legea nr. 143/2012 cu privire la controlul spațiului aerian; Legea nr.1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, alte acte normative conexe, care parțial sau integral reglementează domeniul de securitate și apărare națională.

În acest context, art. IV din proiect, stabilește sarcina Guvernului care în termen de până la 6 luni de la data intrării în vigoare a legii, să aducă actele sale normative în concordanță cu aceasta.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Proiectul de lege presupune armonizarea cadrului juridic în domeniu, a modului de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, conducerii Forțelor Armate, forțelor destinate apărării naționale, precum și detalierea principiilor de activitate, statutului și principalelor atribuții ale Ministerului Apărării și Statului Major al Apărării în domeniul apărării naționale.

Totodată, în contextul modificărilor propuse la Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională va necesita ajustarea cadrului conex privind modificarea textului „Marele Stat Major” și „Statul Major General” cu „Statul Major al Apărării”, iar textului de „Șef Marele Stat Major” cu „Șeful Statului Major al Apărării”.

Prin operarea modificărilor la art.24 alin.(2), art.25 alin.(2) lit.c), lit.h) și lit.i) va necesita elaborarea și prezentarea spre aprobare Președintelui Republicii Moldova, Comandantul Suprem al Forțelor Armate a Regulamentului Statului Major al Apărării, structurii generale și efectivului-limită ale Forțelor Armate pe timp de asediu și război, etc.

Aprobarea prezentului proiect va genera integrarea actului normativ în cadrul normativ existent, ceea ce va contribui la sporirea capacităților instituționale la provocările de securitate la nivel regional și național, la riscurile și amenințările, inclusiv celor hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare.

Ministru

Anatolie NOSATÎ